

HAZELWORMONDERZOEK EINDE GOOI

Edwin Terlouw & Ingo Janssen

Het traject Einde Gooi: oude loofbossen en weilandjes, ideaal habitat voor de hazelworm. (Foto: Ingo Janssen)

Dakpanroute

Edwin Terlouw loopt al sinds jaar en dag een traject met levendbarende hagedis op De Stulp (Utr.). In 2001 is hij, in nauwe samenwerking met Natuurmonumenten, begonnen met een dakpanroute in de bossen van Einde Gooi

op de grens van Noord-Holland en Utrecht. Op deze speciaal voor de hazelworm gecreëerde route zijn 46 dakpannen uitgelegd. Tijdens de monitoring worden naast de aantallen hazelwormen (én ringslangen) ook de temperatuur en luchtvochtigheid gemeten, zowel onder de dakpan als er buiten. Daarnaast wordt de mate van bewolking genoteerd. Het weer blijkt een belangrijke rol te spelen op de trefkans van hazelwormen onder dakpannen.

Locatie

Bij het uitzetten van een plaatjes- of dakpanroute is het belangrijk dat deze *niet in de volle zon en niet helemaal beschaduwde* liggen. De dakpanroute bij Einde Gooi is gesitueerd aan de rand van een oud loofbos. De reliëfrijke rand van bos en grasland/akker blijkt uitermate geschikt voor hazelwormen: sinds de start in 2001 zijn er tijdens 94 bezoeken maar liefst 294 hazelwormen gezien. In het voor- en najaar liggen de hazelwormen vooral onder dakpannen die in de zon liggen; gedurende de zomermaanden zijn ze echter voornamelijk te vinden onder dakpannen die dan in de schaduw liggen.

Figuur met daarin uitgezet de invloed van bewolking op het aantal waargenomen hazelwormen onder dakpannen. De dikke zwarte lijn geeft de mediaan (= aantal dat het meeste gescoord werd; de grijze blokjes geven 50% van de scores aan; de dunne lijntjes laten de max- en minima zien. Totaal aantal rondes, n = 94.

Bewolkte namiddagen

De grootste kans op een hazelworm onder de dakpannen heb je tussen 16.00 en 18.00 uur. Alleen op hele warme zomerdagen is het beter later op de avond te gaan kijken omdat het dan overdag te warm is onder de plaatjes.

Op bewolkte dagen heb je veel meer kans op een hazelworm dan tijdens licht- of onbewolkt weer (Zie Figuur). Helemaal optimaal is het als voorafgaand aan zo'n bewolkte dag een regenbui valt – de luchtvochtigheid is dan erg hoog en de kans om hazelwormen onder dakpannen aan te treffen bleek dan het grootst te zijn.

Individueel herkennen

Na verloop van tijd wordt duidelijk dat regelmatig dezelfde hazelwormen worden teruggezien. Ze zijn individueel te herkennen bijvoorbeeld aan kleur en vlekjes in combinatie met afmeting. Het blijkt dat dezelfde individuen vaak onder dezelfde dakpan worden aangetroffen, een aanwijzing dat zo'n dakpan deel gaat uitmaken van het leefgebied van de betreffende hazelworm en door het dier gebruikt wordt bij het reguleren van zijn temperatuur. Wat dat betreft zijn dakpannen en ook plaatjes te vergelijken met solaria (zonplaatsen) van andere reptielen. Immers: plekken waar reptielen vaak verblijven en waar ze gemakkelijk zijn waar te nemen!

